

Bygland kommune

Kommunehuset
4745 BYGLAND

G

Saksbehandlar, innvalstelefon

Ole Martin Aanonsen, 37 01 78 51

Endelig tilsynsrapport etter tilsyn ved Byglandsfjord reinseanlegg

Kontrollnummer: 2021.070.I.FMAG

Deltakarar ved inspeksjonen:

Frå verksemda:

John Salve Sigridnes
Kjell Øyvind Berg
Trond Skjeggedal
Ingar Lindsetmo
Fredrik Langfeldt

Frå Statsforvaltaren i Agder:

Ole Martin Aanonsen
Ildikó Nordensvan

Resultat frå inspeksjonen

Denne rapporten gjeld resultatet frå inspeksjon ved Byglandsfjord reinseanlegg den 15. oktober 2021. Sluttmøtet blei gjennomført den 26. oktober. Kommunen fekk utkast til tilsynsrapport og varsel om tvangsmulkt tilsendt i e-post datert 12. november, og dei svara i e-post datert 24. november. Kommentaraner er vurderte og tatt til følgje, og denne tilsynsrapporten er endeleg.

Statsforvaltaren i Agder avdekka sju avvik og det blei ikkje gitt merknader under inspeksjonen.

Under tilsynet ved Byglandsfjord avløpsanlegg kom det etter Statsforvaltarens syn fram at Bygland kommune over tid ikkje har hatt nok kapasitet til å utføre naudsynt og framtidretta arbeide innan avløpssektoren for å overhalde føresegnene i utsleppsløvet og forureiningsforskrifta.

Statsforvaltaren meiner at avvika i sum er svært omfattande. Vi ser alvorleg på tilhøvet og vil ha ein tett oppfølging av avvika.

Avvik:

1. Bygland kommune manglar overordna strategiar og styringsdokument for avløpsanlegget og kommunens avløpsarbeid.
2. Kommunens miljørisikovurdering er ikkje oppdatert og har manglar.
3. Kommunens internkontrollsystem er ikkje oppdatert.
4. Drift og vedlikehald av leidningsnettet har manglar.
5. Kommunens rutinar for varsling er mangelfulle.
6. Kommunen har ikkje utført resipientovervaking.
7. Kommunens system for handsaming av avvik er mangelfullt.

Avvik er nærare omtalte frå side 5 og utover i rapporten. Oppfølginga etter inspeksjonen er nærare omtalt på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, utan underskrift

30. november 2021	Veronica Skjævestad	Ole Martin Aanonsen
dato	faggruppeleder forureining	seniorrådgjevar
	Statsforvaltaren i Agder	

1 Informasjon om den kontrollerte verksemda

Ansvarleg eining

Namn: Bygland kommune administrasjon, drift og forvaltning	
Organisasjonsnr.: 974613379	Eigd av: 964966397
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert eining

Namn: Byglandsfjord renseanlegg	Anleggsnr.: 4220.0007.01
Kommune: Bygland	Fylke: Agder
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og reinsing	
Løyve gitt: 12. desember 2011	Sist endra:

2 Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen vart gjennomført for å kontrollere om gjeldande krav som er fastsette i eller med heimel i forureiningslova, vert overhaldne. Inspeksjonen er ein del av Miljødirektoratet sin nasjonale tilsynsaksjon for avlaupsanlegg som er regulert og har løyve frå Statsforvaltaren etter forurensningsforskriften kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser*.

Tilsynet vart gjennomført i medhald av forureiningslova § 48.

Inspeksjonstema

- overordna styring og planlegging,
- kunnskap om regelverk og myndigheitskrav
- kommuneleiinga si forståing av mål og krav og korleis dei sikrar seg god nok oversikt over eigne utslepp og påverknad på miljøet,
- kommunal planlegging og oppfølging av krav til internkontroll for ytre miljø
- korleis kommunen sikrar at avløpssystemet fungerer godt, og at krav blir overhalde både no og i framtida
- oversikt over tilstanden til avløpssystemet
- overvaking av resipienten

Rapporten gjeld avvik og merknader som vart avdekkja under inspeksjonen. Han gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av miljøarbeidet eller miljøstatusen til verksemda.

Definisjonar

Avvik: Manglande etterleving av krav fastsette i eller med heimel i lov.

Merknad: Eit tilhøve som tilsynsetatane meiner det er naudsynt å peike på for å ivareta ytre miljø, men som ikkje er omfatta av definisjonen for avvik.

Andre tilhøve: Saker som kjem fram under inspeksjonen og som det kan vere nyttig for verksemda og sakshandsamarar å kjenne til. Informasjon om verksemda og kommentarar til tema som vart tekne opp under inspeksjonen, men som ikkje vart klassifisert som avvik eller merknader, kan også inngå her.

3 Oppfølging etter inspeksjonen

Bygland kommune skal innan 1. mars 2022 sende ein tidfesta framdriftsplan for korleis og når avvik nummer 1, 4 og 6 er tenkt løyste.

Bygland kommune skal innan 31. januar 2022 sende inn skriftleg tilbakemelding på korleis avvik nummer 2, 3, 5 og 7 er løyste.

Framdriftsplanen og tilbakemeldinga skal sendast til Statsforvaltaren i Agder v/Ole Martin Aanonsen på sfagpost@statsforvalteren.no.

4 Varsel om tvangsmulkt – innsending av tidfesta framdriftsplan

Statsforvaltaren varslar at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. forureiningslova § 73) om vi ikkje mottek ei skriftleg tidfesta framdriftsplan for korleis avvika 1, 4 og 6 er tenkt løyste innan 1. mars 2022. Tvangsmulka vil påløpe dersom vi ikkje mottek ei framdriftsplan for lukking av avvika innan 4 veker etter at vedtaket om tvangsmulkt er fatta.

Ei eventuell tvangsmulkt vil vere eit eingongsbeløp på kr 100 000,-.

De har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarar må sendast til Statsforvaltaren i Agder seinast to veker etter at denne rapporten er motteke.

5 Vedtak om gebyr

Vi visar til informasjon og varsel om gebyrplikt som vart gitt til verksemda i e-post datert den 29. juni 2021. Verksemder skal betale gebyr for kontrollar utførte av Statsforvaltaren i samsvar med § 39-3 i forureiningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med førebuing, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatsar for kontroll av verksemder etter forureiningslova er fastsette i forureiningsforskrifta §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av forventet ressursbruk skal Bygland kommune betale eit gebyr på kr 50 700,- for inspeksjonen, jf. forureiningsforskrifta §§ 39-7 og 39-8. Det svarer til gebyrsats 5 for tilsyn med varigheit i meir enn ein dag. Miljødirektoratet vil sende dykk ein faktura for innbetaling til statskassa. Statsforvaltaren viser elles til forureiningsforskrifta kapittel 39 om innkrevjing av gebyr til statskassa.

Klagerett

Vedtaket om gebyr kan klagast på til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningslova. Ein eventuell klage bør vere skriftleg grunngjeven og adressert til Miljødirektoratet, men han skal sendast via Statsforvaltaren i Agder. Vi vil vurdere endring av vedtaket eller sende saka vidare til Miljødirektoratet for endeleg vedtak. Gebyret som er fastsett ovanfor, må likevel betalast inn. Dersom Miljødirektoratet tek klagen til følgje, vil beløp innbetalt for mykje, bli refundert.

6 Innsyn

Denne rapporten vil vere offentleg tilgjengeleg via postjournalen til Statsforvaltaren i Agder (jf. offentleglova).

7 Avvik

Statsforvaltaren fann følgjande avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Bygland kommune manglar overordna strategiar og styringsdokument for avløpsanlegget og kommunens avløpsarbeid.

Avvik frå

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 punkt 4 og 6.

Kommentarar

Internkontrollforskrifta § 5 nummer 6 slår fast at verksemda skal kartleggje farar og problem og utarbeide skriftlege planar for å førebyggja forureining. Det skal i tillegg vere fastsett mål for ytre miljø. Dette skal dokumenterast skriftleg med tilhøyrande frist og kven som er ansvarleg for gjennomføring.

Det kom fram ved tilsynet at kommunen over lang tid ikkje har hatt ein hovudplan og andre sentrale styringsdokument for avløpssektoren. Dermed manglar kommunen målretta og naudsynt fokus på avløpsområdet.

Kommunen opplyste under tilsynet at hovudplan for VA-området ligg i kommunens planstrategi, og arbeidet vil byrje i 2022.

Avvik 2

Kommunens miljørisikovurdering er ikkje oppdatert og har manglar.

Avvik frå

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 punkt 6.
Utsleppsløyve datert 12.12.2011 punkt 9.1.

Kommentar

I følgje internkontrollforskrifta skal kommunen ha ei skriftleg miljørisikovurdering for avløpsanlegget. Ei miljørisikovurdering skal innehalde ein kartlegging av farar og problem, og på denne bakgrunn må ein gjera ei vurdering av risiko.

Risiko som overskrid akseptkriterium skal følgjast opp i ein forpliktande handlingsplan, og tiltak skal gjennomførast for å redusera risikotilhøva. Risikovurderingane og handlingsplanen skal oppdaterast jamleg. Handlingsplanen skal innehalde tidsfristar og kven som er ansvarlege for tiltaka.

For Byglandsfjord avløpsanlegg vart det utarbeidd ei ROS-analyse i 2013. Ho er ikkje revidert etter dette og er ikkje nytta i kommunens daglege arbeid innan avløpsområdet. ROS-analyse manglar óg mellom anna vurderingar knytt til klimatilpassing og tanklagring av kjemikalie.

Avvik 3

Kommunens internkontrollsystem er ikkje oppdatert.

Avvik frå

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 pkt. 5 og 8.
Utsleppsløyve av 12.12.2011 punkt 2.4.

Kommentar

I internkontrollforskrifta er det føresegner om at verksemders internkontrollsystem skal gås gjennom og om naudsynt reviderast. Dette skal dokumenterast skriftleg. I løyvet er det gitt føresegner om at kommunen pliktar å halde internkontrollen oppdatert.

Kommunen har eit internkontrollsystem frå 2017. Dette er ikkje oppdatert etter at det sist vart revidert. Dokumentet er heller ikkje i bruk.

Det manglar skriftleg dokumentasjon på mellom anna:

- Ansvarsfordeling etter omorganiseringa i kommunen
- Ansvar for oppfølging av vilkår i utsleppsløyvet
- Ansvar for melding om driftsavvik og utslepp til kommuneleiinga
- Rutinar for kommunikasjon mellom VA-personell og kommuneleiinga/politisk nivå, til dømes behov for melding av tiltak og finansiering.

Avvik 4

Drift og vedlikehald av leidningsnett har manglar.

Avvik frå

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 punkt 7.

Forskrift om begrensning av forurensning (Forureiningsforskrifta) § 14-5 om avløpsnett. Utsleppsløyve av 12.12.2011 punkt 3.3.

Kommentar

Internkontrollforskrifta gir føresegner om at kommunen pliktar å ha rutinar for å avdekke, rette opp og førebygge overskriding av føresegner fastsett i medhald av lovverket. I utsleppsløyvet for Byglandsfjord avløpsanlegg punkt 3.3. er det presisert at kommunen skal drive og halde ved like leidningsnett med beste tilgjengelege teknologi og fagkunnskap. Kommunen pliktar óg å utarbeide ein overordna og politisk behandla tidsplan for fornying av avløpsnett og skal ei kvar tid ha ein tiltaksplan for sanering av leidningsnett.

Alle kommunens pumpestasjonar er oppgraderte. Kommunen filma leidningsnett omkring 2008, men har ikkje oppdatert kjennskap til leidningsnettets tilhøve. Delar av leidningsnett er digitalisert, men arbeidet med digitaliseringa er ikkje systematisert.

Arbeid med saneringsplan og kartlegging av leidningsnett er ikkje gitt naudsynt prioritering.

Avvik 5

Kommunens rutinar for varsling er mangelfulle.

Avvik frå

Forskrift om begrensning av forurensning (Forureiningsforskrifta) § 14-14.

Utsleppsløyve datert 12.12.2011 punkt 10.1.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 punkt 7.

Kommentar

Forureiningsforskrifta § 14-14 og utsleppsløyvet gir føresegner om varsling til Statsforvaltaren om reinsegraden avvikar frå reinsekrava med meir enn 100%. Kravet om varsling er strengare enn vurderinga av analyseresultat i § 14-13, av di kommunen skal

varsle når utsléppskravet for enten reinseffekt eller utsléppskonsentrasjon er brotne med 100% eller meir.

Ved to tilhøve i 2020 var utsléppskonsentrasjonen for BOF over 50 mg O₂/l utan at Statsforvaltaren vart varsla.

Varsel skal sendast til sfagpost@statsforvalteren.no.

Avvik 6

Kommunen har ikkje utført resipientovervaking.

Avvik frå

Forskrift om begrensning av forurensning (Forureiningsforskrifta) § 14-9.

Kommentar

Forureiningsforskrifta § 14-9 gir føresegner om at verksemda skal overvake resipienten regelmessig. Overvakinga skal gjennomførast i samsvar med rettleiinga for klassifisering av miljøtilstand i vatn.

Bygland kommune har ikkje utført overvaking av resipienten.

Avvik 7

Kommunens system for handsaming av avvik er mangelfullt.

Avvik frå

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskrifta) § 5 punkt 7.

Kommentar

Kommunen skal ha rutinar for kva som er eit avvik og korleis dei skal følgjast opp, jf. internkontrollforskrifta § 5 punkt 7. Føremålet med eit avvikssystem er å finne årsaka til tilhøvet og verksette tiltak for å hindre at tilhøvet gjenoppstår. Det er viktig at leiinga er involvert i oppfølginga av avvika.

Under tilsynet kom det fram at kommunen ikkje har en tydeleg oppfatning av kva som er avvik, og at berre driftsoperatørane er involverte i rapportering og lukking av avvik.

Kommunens internkontroll punkt 6.4. legg opp til at oppfølging av avvik skal utførast av ein annan enn personen som rapporterer.

8 Andre kommentarar

Forureiningslova § 18 gir Statsforvaltaren heimel til å revidere løyvet når det er gått meir enn ti år etter at det blei gjeve. Løyvet for Byglandsfjord avløpsanlegg er ti år i desember 2021.

Statsforvaltaren vil truleg be kommunen om å starte prosessen med å søke om eit nytt utsleppsløyve i 2022 eller 2023 for å ta med føresegner som er i tråd med nye forskrifter og dagens praksis i det nye løyvet.

9 Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Løyve til verksemd etter forureiningslova frå Statsforvaltaren, datert 12.12.2011